

5302 SAYILI YASAYA GÖRE İL ÖZEL İDARE BİNALARININ PROGRAMLARININ BELİRLENMESİ*

*Defining The Programs Of Special Provincial Administrative Buildings According
To Code Numbered 5302*

Gülden AYALP
Mimarlık Anabilim Dalı

Erkin ERTEN
Mimarlık Anabilim Dalı

ÖZET

Yerel yönetim birimlerinden birisi olan il özel idareleri, 2005 yılında 5302 sayılı İl Özel İdareleri Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle il yönetiminde önemli bir yer almıştır. Bu çalışmada; 5302 sayılı kanunda yapılan tanımlama ve görevlendirmelere göre il özel idare binalarında gereksinim duyulan fiziksel mekanlar belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca belirlenen bir bölgede bulunan il özel idare binaları ele alınarak Kullanım Sonrası Değerlendirme yöntemiyle incelenmiştir. Fiziksel mekan analizleri, gözlem ve görüşmeler yapılarak, belirlenen bölge içindeki il özel idare binaları değerlendirilmiştir.

Değerlendirme çalışmasında elde edilen bulgular sonuç bölümünde bir araya getirilerek, il özel idare binalarının programları belirlenmeye çalışılmıştır.

Değerlendirme sonucu elde edilen bilginin sonraki tasarımlara veri olarak aktarılması, tasarım sürecine yansıtılması ve yeni tasarımların daha başarılı olması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İl Özel İdareleri, Fiziksel Mekan Gereksinimi, Kullanım Sonrası Değerlendirme.

ABSTRACT

Provincial directorate of administration, which is an unit of local government, has taken an important place in provincaill administration since the validation of Special Provincial Administrative Code numbered 5302 in 2005. In this study, physical space needs in special provincial administrative buildings are determined according to definitions and entrustings in Special Provincial Administrative Code numbered 5302. Beyond, special provincial administrative buildings, which are placed in defining area examined using Post Occupancy Evaluation (POE) method. Special provincial administrative buildings have been evaluated by making physical space analyses, observations and interviews in determined area. By gathering the findings acquired in the evaluation study, the programs of special provincial administrative buildings are defined. The transfer of the information acquired as the result of the evaluation to the following projects as datum, and the adaptation of this information to the projection process, thus the new project being more successful are aimed at.

* Yüksek Lisans Tezi-MSc. Thesis

Key Words: Provincial Special Administrations, Physical Space Needs, The Post Occupancy Evaluation.

Giriş

Türkiye'nin yerel yönetim sisteminin bir parçası olan il özel idareleri, önemli bir değişim geçirmiştir. 1913 tarihinden bu yana yürürlükte olan 3360 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu yürürlükten kaldırılarak yerini 2005 yılında yürürlüğe giren 5302 sayılı İl Özel İdaresi kanununa bırakmıştır.

2005 yılında yürürlüğe giren ve halen yürürlükte olan 5302 sayılı İl Özel İdareler kanunuyla birlikte özel idarelerine eski döneme kıyasla daha geniş yetki ve sorumluklar verilmiştir. Bununla birlikte il özel idarelerine yeni birimler, servisler eklenmiştir. Yasanın yönetsel olarak yaptığı değişiklikler, il özel idare binalarında bir takım yeni fiziksel mekanların gerekliliğini beraberinde getirmiştir.

İl yönetimi açısından önemli bir konuma getirilen il özel idarelerinin, hizmet verdiği il özel idare binalarının, ihtiyaç olan tüm mekan gereksinimlerini karşılama durumundadır. Bunun için de 5302 sayılı kanunda yapılan değişiklikler göz önüne alınarak, il özel idare binalarının programlarının oluşturulması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı; 5302 sayılı kanun dikkate alınarak, il özel idare binalarında kullanıcı gereksinimlerini, fiziksel mekanların büyüklük ve özelliklerini belirlemek, il özel idare binaları için bir program oluşturarak, bundan sonra yapılacak olan yapıların tasarımlarında veri olarak kullanılmasıdır.

Çalışma kapsamında Adana, Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Osmaniye, Mersin özel idare binaları seçilerek, 5302 sayılı İl Özel İdareler yasasına ve bina kullanımına göre ortaya çıkan fiziksel mekan gereksinimleri açısından değerlendirilmiştir.

Materyal ve Metot

Materyal

5302 sayılı yasaya göre ortaya çıkan fiziksel mekan ve kullanıcı gereksinimlerinin belirlenmesi ve bu gereksinimleri mevcut il özel idare binalarının ne kadar karşıladığının saptanması bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

Araştırmada kavramsal içeriğin oluşturulmasında, kütüphaneler, internetten sağlanan veriler ve 5302 sayılı İl Özel İdareler Kanunu kaynak oluşturmıştır. Adana, Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Osmaniye, Mersin illerinin Bayındırlık ve İskan Müdürlüklerinden alınan vaziyet planları ve kat planlarından faydalanılmıştır. Ayrıca bu illerin özel idare binalarından çekilen fotoğraflar ile yapılan gözlem, görüşme sonuçları ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunun analizi araştırmanın diğer materyallerini oluşturmaktadır.

Metot

Çalışma; 5302 sayılı kanunla teşkilat yapısı, görev ve sorumlulukları değişip, genişleyen il özel idare binalarının, ihtiyaç programlarını ve kullanıcı gereksinimlerini belirlenmeye yönelik veri toplama çalışmasıdır.

Çalışma kapsamında; 5302 sayılı kanun analiz edilip, incelenmiştir. Bu kanundan önceki dönemde yürürlükte olan 3360 sayılı kanunla, 5302 sayılı kanun karşılaştırılarak, yeni yasanın il özel idarelerinin görevlerinde yapmış olduğu değişiklikler belirlenmiştir. Bu veriler doğrultusunda; değişikliklerin mimari açıdan mekana nasıl yansıtacağı tayin edilmiş, 5302 sayılı yasaya ve bina kullanımına göre gereksinim duyulan mekanlar belirlenmiştir. Gereksinim duyulan mekanlardaki kullanıcı sayılarının, alan büyüklüklerinin ve kullanıcı aktivitelerinin belirlenmesi için ilgili literatürler araştırılmış, değerlendirme kapsamında kullanıcılarla görüşmeler yapılmıştır.

Belirlenen çalışma alanındaki il özel idare binalarının mimari projelerine ulaşılmıştır. Kullanım Sonrası Değerlendirme çalışma kapsamında binalarda yerinde gözlemler yapılmış, kullanıcılarla kullandıkları mekanlarla ilgili görüşmeler yapılmış, kullanımda olan mekanların olumlu ve olumsuz yönleri belirlenip, yazılı ve görsel olarak belgelenmiştir.

Araştırma Bulguları ve Tartışma

İl özel idare binalarındaki birimleri görev ve işleyişlerine göre gruplayarak, her bir birim için 5302 sayılı yasaya göre ortaya çıkan fiziksel mekan gereksinimleri ve özellikleri belirlenmiştir.

Meclis Salonu ve Birimleri

“İl genel meclisi il özel idaresi yönetiminin karar organıdır.”

5302 sayılı yasayla birlikte il özel idaresinin organları arasında, il genel meclisinin konumu değişmiş ve öncelikli duruma getirilmiştir. “5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu il genel meclisi toplantılarının sayılarını arttıracak bir düzenlemeye gitmiştir. Yeni düzenlemeye göre, il genel meclisi kendi belirlediği bir aylık tatil hariç her ayın ilk haftası toplanacaktır.” 3360 sayılı yasaya kıyasla yeni yasa döneminde il genel meclisinin etkinliğinin artması meclis salonunun kullanımının artmasını beraberinde getirmiştir.

İl genel meclisi toplantıları meclis üyelerinin, meclis başkanının, encümen üyelerinin gerektiğinde genel sekreterin katılımıyla gerçekleşmektedir. Yani meclis salonunun kullanıcıları, ağırlıklı olarak il özel idare binasının içinde bulunan iç kullanıcılar değildir. Bunun için **meclis salonunun ayrı bir girişinin** olması gerekmektedir.

Bununla birlikte genel meclis toplantılarından önce ve sonra kullanıcıların bir araya gelebileceği ve kulis yapabileceği **fuaye alanlarına** ihtiyaç duyulmaktadır.

5302 sayılı kanunun 12. maddesine göre, “ İl genel meclisinin toplantıları açıktır. Meclis başkanının veya üyelerden herhangi birinin gerekçeli önerisi üzerine, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla kapalı oturum yapılmasına karar verilebilir.” Bu hükme göre, meclis salonunda halkın ve basın toplantıları izleyebileceği mekanlara gereksinim duyulmaktadır. Bu amaçla meclis salonlarında izleyici balkonları veya meclis salonunun arka sıralarında, meclis üyelerinin oturma düzeninden farklı bir düzende **izleyici bölümlerine** ihtiyaç duyulmaktadır.

İl özel idare binalarındaki meclis salonu, fonksiyon ve görev açısından TBMM'deki meclise ve meclis salonuna benzemektedir. Bu açıdan meclis salonu ele alındığında; **sahne, sahne arkası, çeviri odası, projeksiyon odası** salon içinde olması gereken birimlerdir.

Meclis Çalışma Birimleri

“Yeni yasayla gerçekleşen yeniliklerden birisi meclisin kendi içinden seçeceği ihtisas komisyonlarıdır. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nun 16. maddesine göre, il genel meclisi, üyeleri arasında seçilecek kişilerden oluşan ihtisas komisyonları oluşturulabilmektedir” (Sobacı, 2005). “İhtisas komisyonları 3 ile 5 kişiden oluşacak ve her siyasi parti, bu komisyonlarda meclisteki üye sayısı oranında temsil edilecektir” (Coşkun ve Uzun, 2005).

Görüldüğü gibi, 5302 sayılı yasada yapılan tanımlamalara ve araştırma yapılan il özel idare binalarındaki kullanıcılarla yapılan görüşmelere göre ihtisas komisyonları meclis çalışma birimleri içinde yer almaktadır. Mekan organizasyonu açısından yapılan gözlem ve görüşmeler doğrultusunda meclis salonun yakınlarında **iḣtisas komisyon odalarının** olması olumlu olacaktır.

“5302 sayılı İl Özel İdareleri Kanunu’nun 17. maddesine göre kurulan “Denetim Komisyonu” il özel idaresinin gelir ve giderlerini denetlemek üzere il genel meclisince oluşturulan ve il genel meclisinin etkinliğini arttıran diğ̇er bir faktör olarak göze çarpmaktadır” (Coşkun ve Uzun, 2005).

Denetim Komisyonları yeni yasaya göre il özel idareleri içinde part-time görev yapan servislerdir. Her yılın ocak ve şubat aylarında 60 gün süreyle görev yapan komisyonun toplanması gerekmektedir. Bu veriler sonucunda, denetim komisyon üyelerinin evraklarını saklayabileceğ̇i dolapları bulunan, bu evrakları inceleyebileceğ̇i masa düzeni bulunan **denetim komisyonu odasına** ihtiyaç duyulmaktadır.

Meclis başkaṅı odası ve sekreteryası, meclis başkaṅının toplantılara katılamadığ̇ı durumlarda meclise başkanlık eden meclis başkan vekili odası, parti grup odaları meclis çalışma birimleri mekanları arasındadır.

Meclis çalışma birimleri için gereksinim duyulan mekanlar;

- Meclis başkaṅı odası, sekreteryası,
- Meclis başkan vekilleri odası
- Meclis üyeleri çalışma odası
- İhtisas komisyonu odaları
- Denetim komisyonu odası
- Parti grup odaları olarak, belirlenmiştir.
-

Encümen Birimleri

“3360 sayılı İl Özel İdare Kanunun getirdiğ̇i yapıda il daimi encümeni il genel meclisinin kendi içinden seçeceği beş kişiden oluşurken, 5302 sayılı kanundaki düzenlemeyle il encümenini seçilmiş ve atanmışların birlikte görev yaptığ̇ı bir yapıya dönüştürülmüştür. Ayrıca vali, üye sayısı iki katına çıkan

encümenin başkanı olma sıfatını korumaktadır” (Coşkun ve Uzun, 2005). Sayısı iki katına çıkan encümen üyeleri için **encümen üye odalarına** ihtiyaç duyulmaktadır.

5302 sayılı kanunun 27. maddesinde, il encümeninin önceden belirlenmiş gün ve saatte, haftada en az bir kere toplanması belirtilmiştir. 5302 sayılı yasanın yapmış olduğu bu tanımlamayla, il özel idare binalarında **encümen toplantı odasına** ihtiyaç duyulmaktadır.

İl encümeni yürütme organı olmanın dışında 2886 sayılı Devlet İhale Yasasına göre, “İl Özel İdaresinin gelir getirici menkul ve gayrimenkullerinin ihale işlemlerini de yürütür.” Yasadaki bu görev tanımlaması ve kullanıcılarla yapılan görüşmeler doğrultusunda encümenin ihale işlemlerini yapabileceği bir mekana ihtiyaç duyulmakta ve bu mekan **ihale salonu** olarak yapıya yansımaktadır. İhalelere izleyici olarak halk da katılabilir.

Valilik Çalışma Birimi

5302 sayılı yasanın 29. maddesine göre, vali il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Fakat “ Vali 3360 sayılı yasa döneminde il özel idaresinin başı ve yürütme organı, aynı zamanda il genel meclisinin başkanı konumunda bulunmaktaydı. İl genel meclisinin kararları üzerinde geniş ve önemli vesayet yetkilerine sahipti. Yeni yasayla valinin yeri son sıraya düşürülüp, valinin il genel meclisi başkanlığı görevine son verilmektedir” (Çiftelipinar,2006).

5302 sayılı yasadaki önceki dönemde valilerin il özel idarelerinde denetim yetkileri ve görev alanları daha geniş olması nedeniyle il özel idare binalarında vali için ayrılmış makam odaları dışında çalışma ve dinlenme odası, özel kalem, sekreter, WC-Duş gibi mekanların ayrılmış olduğu gözlenmektedir. Her hafta en az bir kere yapılması gereken encümen toplantılarına katılan vali için toplantılardan önce ve sonra kullanabileceği **vali makam odası** il özel idare binasının programında düşünülebilir.

Genel Sekreter Çalışma Birimleri

5302 sayılı kanunun 35. maddesine göre, “Genel Sekreter, il özel idare hizmetlerinin, vali adına ve onun emirleri yönünde, mevzuat hükümlerine, il genel meclisi ve il encümeni kararlarına, il özel idaresinin amaç ve politikalarına göre düzenler ve yürütür.” “Valiye karşı sorumlu olan genel sekreter, validen sonra idari işler için en yetkili bürokrat konumundadır” (Sobacı,2005).

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, nüfus ölçütüne göre genel sekreter yardımcılığı kadrosu da oluşturabileceğini belirtip, 3 milyon nüfusa kadar olan illerde en fazla iki, bunun üzerinde nüfusa sahip olan illerde ise en fazla dört kişinin genel sekreter yardımcılığına getirilebileceğini belirlemiştir.

5302 sayılı kanunda yapılan tanımlamalara ve seçilen örneklerde yapılan görüşme ve gözlemlere göre genel sekreter için gereksinim duyulan mekanlar;

- Genel sekreter makam odası,
- Genel sekreter sekreteryaya ve bekleme alanları,
- Özel çalışma ve dinlenme odası,
- WC-Duş olarak belirlenmiştir.

Genel sekreter yardımcıları içinse;

- Makam odası ve sekretaryadır.

Daire Başkanı- Müdür- Servis Çalışma Birimleri

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 35. maddesine göre, "İl özel idaresi teşkilatı; genel sekreterlik, mali işler, sağlık, tarım, imar, insan kaynakları ve hukuk işleri birimlerinden oluşur." "Yine aynı maddede il genel meclisine ihtiyaca göre, adı geçen birimlere ilave olarak yeni birimler oluşturma yetkisi tanınmıştır." (Coşkun ve Uzun,2005).

"İl özel idaresinin örgütlenme yönünden hiyerarşik kademeleri, Büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde genel sekreterlik-daire başkanlığı-müdürlük-servisler; diğer illerde genel sekreterlik-müdürlük-servisler şeklindedir" (Coşkun ve Uzun).

Yeni yasanın teşkilat yapısına getirmiş olduğu daire başkanlıkları ve/veya müdürlükler ve servisler için mekanlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu mekanlar;

- Daire başkanları için makam odası ve sekretaryası,
- Müdürler için makam odası,
- Servisler olarak belirlenmiştir.

Denetçi Üye Odaları

5302 sayılı kanunun 38. maddesinde "İl özel idarelerinde iç ve dış denetim yapılır. Denetim, iş ve işlemlerin hukuka uygunluk, mali ve performans denetimini kapsar." belirtilmiştir.

Yukarda yapılan tanımlama ve görevlendirmeler kapsamında seçilen örneklerde gözlem ve görüşmeler yapılmıştır. Bunun sonucunda, il özel idare binalarında iç denetimi yapan memurlar için mekana ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Bu mekanlar **iç denetçi odası** olarak programa yansıtılabilir.

5302 sayılı kanunda belirtilen dış denetim ise 2-3 yılda bir Sayıştay tarafından yapılacak denetimi ifade etmektedir. Dış denetimde görevlendirilen kişiler 2-3 yılda bir, geçici süreyle il özel idare binalarında bulunmaktadır. İşleyişin bu yönde olması il özel idare binalarında dış denetçi için sürekli kullanımda olan mekana ihtiyaç duyulmamaktadır. Seçilen örneklerde yapılan gözlem ve görüşmeler sonucunda, il özel idare binalarındaki **rezerv ofisler** dış denetçiler tarafından kullanılabileceği saptanmıştır.

Hukuk Müşavirliği Çalışma Birimi

İl özel idaresi içindeki hukuk işleri birimi, il özel idaresinin hukuki işlerine bakmakla görevleri belirtilmiştir. Yeni yasayla birlikte bu birimde çalışacak olan kullanıcılar için mekanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan gözlem ve görüşmeler sonucunda bu mekanlar aşağıdaki gibi belirlenmiştir;

- Kadroda belirtilen kişi sayısına göre avukat odaları,
- Hukuk müşavirliği hizmet birimleridir.

Çalışma Alanındaki İl Özel İdare Binalarının Değerlendirilmesi

Çalışma alanı içinde olan Adana, Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Osmaniye ve Mersin özel idare binalarında gözlem ve görüşmeler yapılmıştır. Araştırmalardan elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

İncelenen örneklerin şehir içindeki konumları yönünden değerlendirilmesinde;

- 7 örneğin 5'i şehir merkezinde konumlanmaktadır (Adana, Hatay, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Osmaniye).
- Gaziantep özel idare binası kentin kalabalık arteri üzerinde değildir.
- Şanlıurfa özel idare binası ise yerleşim alanı dışında konumlanmaktadır.

Örneklerin bina kullanımı yönünden değerlendirilmesinde, yapı bütünüün tamamının ya da bir kısmının özel idare olarak kullanılması kriteri ele alınmıştır;

- İncelenen örneklerden ikisi yapı bütünüün tamamının özel idare olarak kullanıldığı binalardır (Adana ve Mersin özel idare binaları).
- Diğer beş örnekte ise yapı bütünüün bir kısmı özel idare olarak kullanılmaktadır.

Seçilen örneklerde yapılan gözlem ve görüşmeler sonucunda, kamu yapısı olan il özel idare binalarının kendi amacına uygun, sadece özel idare fonksiyonlarını karşılayacak şekilde yapılar olması olumlu bulunmuştur.

Mekan organizasyonu yönünden yapılan değerlendirmede, incelenen örneklerin birimleri tek tek ele alınıp saptamalar yapılmıştır.

İncelenen örneklerin meclis salonları ele alındığında;

- 7 örneğin dördünde fuaye alanı,
- Üç örnekte izleyici bölümü,
- İki örnekte meclis salonu için ana girişten ayrı giriş,
- Beş örnekte salon içinde uygun donatı mevcuttur.

Yapı bütünüün tamamının özel idare olarak kullanıldığı Adana ve Mersin özel idare binalarında meclis salonuyla ilgili tüm mekan gereksinimleri ve donatılar mevcuttur.

Meclis çalışma birimleriyle ilgili değerlendirmede; meclis başkanı odası ve parti grup odaları, incelenen tüm örneklerde bulunmaktadır. Daha önceki yasa döneminde de meclis başkanı odası ve parti grup odaları, il özel idare binalarında var olan mekanlardır. Bu nedenle bu mekanlar incelenen örneklerin tamamında mevcuttur. Ancak ihtisas komisyonu, denetim komisyonu yeni yasa döneminde il özel idarelerine katılan birimler olduğu için birçok örnekte eksikliği saptanmıştır.

- İncelenen örneklerin birinde ihtisas komisyon odası,
- Beş örnekte denetim komisyon odası,
- İki örnekte meclis başkan vekili odası bulunmaktadır.

Encümen birimleri ele alındığında; incelenen örneklerin tamamında encümen toplantı salonun ve birçoğunda da encümen hizmet biriminin mevcut olduğu görülmektedir. 5302 sayılı yasadaki dönemdeki il özel idareleri içinde yer alan bu birimlerde eksiklik görülmemektedir. Ancak encümen ihale salonunun ve encümen üye odalarının eksikliği kullanıcılar tarafından vurgulanmıştır.

- İncelenen üç örnekte encümen üye odası,

- Altı örnekte encümen hizmet birimi,
- Bir örnekte de encümen ihale salonu mevcuttur.

Mekan organizasyonu kapsamında ele alınan konulardan birisi de mekan kullanımıdır. İncelenen il özel idare binalarında daire başkanlarının kendilerine ait odalarının olduğu belirlenmiştir. Ancak müdürlerin bir kısmının kendine ait odalarının olmadığı tespit edilmiştir.

- Gaziantep ve Şanlıurfa özel idare binalarında, bazı memurlar mekan yetersizliği nedeniyle personeliyle aynı odayı kullanmaktadır.
- Osmaniye özel idare binasında ise yine mekan yetersizliğinden dolayı iki müdür aynı odayı kullanmaktadır.

Personeliyle ya da başka bir müdürle aynı odayı kullanan müdürler, bu durumdan rahatsızlık duymaktadırlar. Daire başkanı, müdür gibi yönetici sıfatı taşıyan memurların kendilerine ait odaların olması gerekmektedir.

Tablo1. İncelenen örneklerdeki mevcut mekanların kontrol listesiyle belirlenmesi

İNCELENEN ÖRNEKLER	ADANA	GAZİANTEP	HATAY	ŞANLIURFA	K.MARAŞ	OSMANİYE	MERSİN
Ana girişten ayrı meclis girişi	✓	—	—	—	—	—	✓
Meclis Salonu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Fuaye	✓	✓	✓	—	—	—	✓
İzleyici Bölümü	✓	✓	—	—	—	—	✓
Meclis Başkanı Odası	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Meclis Başkan Vekili Odası	—	—	—	—	✓	—	✓
İhtisas Komisyon Toplantı Odası	—	—	—	—	—	—	✓
Denetim Komisyonu Toplantı Odası	✓	—	✓	✓	✓	—	✓
Meclis Üye Çalışma Odaları	—	—	—	—	—	—	✓
Parti Grup Odaları	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Encümen Üye Odaları	✓	—	—	✓	—	—	✓
Encümen Hizmet Birimi	✓	—	✓	✓	✓	✓	✓
Encümen Toplantı Salonu	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Encümen İhale Salonu	—	—	—	—	—	—	✓
Vali Makam Odası	✓	✓	—	✓	✓	✓	✓
Genel Sekreter Makam Odası	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Genel Sekreter Çalışma ve Dinlenme Odası	✓	✓	✓	✓	✓	—	✓
Sekretarya	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
İç Denetçi Odası	✓	✓	—	✓	✓	—	✓
Dış Denetçi Odası	✓	✓	—	—	—	—	✓
Hukuk Müşavirliği Hizmet Birimi	✓	✓	✓	✓	—	—	✓
Avukat Odası	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Sonuçlar

Meclis Salonu:

İl özel idareler; seçilmişler ve atanmışların bir arada görev yaptığı kamu kurumlarıdır. Fakat bu iki grup il özel idare binasının farklı bölümlerini kullanmaktadırlar. Ağırlıklı olarak seçilmiş kullanıcıların kullandığı meclis salonunun ve meclis çalışma birimlerinin, atanmış kullanıcıların bulunduğu hizmet birimlerinden bağlantılı olarak koparılması gereklidir. Bu nedenle, meclis salonunun ana girişten ayrı bir girişinin olmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Meclis toplantılarından önce meclis üyelerinin bir araya gelip, kulis yapmalarına elverişli fuaye alanlarının düzenlenmesi gereklidir.

Meclis salonunun büyüklüğü, ilin nüfusu ve ilçe sayısına göre belirlenen, meclis üye sayısı ve izleyici sayısı göz önüne alınarak belirlenmelidir.

Meclis salonunda, amfi şeklinde oturma düzeni tercih edilmektedir. Platformla yükseltilecek sahne kısmında, meclis başkanının ve katiplerin bulunduğu çözümler, kullanıcılar tarafından olumlu bulunmaktadır.

Meclis üyelerinin toplantılara verimli katılabilmeleri için meclis salonunda masa-koltuk-mikrofon donatılarına ihtiyaç duyulmaktadır.

5302 sayılı kanunda; meclis toplantılarını halkın izleyebileceği belirtilmektedir. Bu nedenle; salon içinde; ya arka sıralarda meclis üyelerinin oturma düzeninden farklı biçimde ya da izleyici balkonları şeklinde izleyici bölümlerine gereksinim duyulmaktadır.

Meclis salonunda, çeviri odası, projeksiyon odası gibi birtakım destek birimler bulunmalıdır.

Meclis Çalışma Birimleri

Meclis çalışma birimleri seçilmiş üyelerin kullandığı mekanlardan oluşmaktadır. Bu nedenle meclis salonuyla ilişkili olarak konumlandırılması gereklidir.

Meclis toplantılarına başkanlık eden meclis başkanının odası; meclis salonuna yakın konumlandırılması meclis başkanlarınca tercih edilmektedir. Meclis başkanları salona ayrı bir giriş istemektedirler. Bu girişin, meclis başkanı odasıyla bağlantılı olması tercih edilmelidir.

Meclis başkanının toplantılara başkanlık edemediği dönemlerde toplantılara başkanlık eden başkan vekilleri için odalar düzenlenmesi gereklidir. 5302 sayılı yasada meclis başkan vekilin sayısı 2 kişi olarak belirlenmiştir. Meclis başkan vekili için düzenlenecek mekanların çalışma masalı ve misafir kabulüne uygun donatılı olması olumlu olacaktır.

5302 sayılı yasaya göre kurulması zorunlu olan en az 4 ihtisas komisyonu vardır. Bu komisyon üyeleri her ay 5-10 gün toplanmaktadırlar. Komisyon üyelerinin toplantılarını yapmaları için il özel idarelerinin ihtiyaç programında komisyon toplantı odalarına gereksinim duyulmaktadır. Komisyon üye sayısı 3-5 arasında değişmektedir. İhtisas komisyonu odasında; toplantı yapmaya, üyelerin bir araya gelip evrakları rahatça incelemeye imkan verecek geniş masalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Denetim komisyonları da 5302 sayılı kanunun getirdiği başka bir yeniliktir. Her yılın ocak ve şubat aylarında toplanan denetim komisyon üyeleri için denetim komisyonu odası gerekmektedir. Ancak bu mekan sürekli kullanılmayacağından rezerv odaların bu amaçla kullanılabilir.

İl özel idare binalarında meclisteki parti sayısı kadar parti grup odası bulunması gereklidir. Farklı dönemlerde, meclisteki parti sayısının azalıp çoğalması söz konusudur. Yeni yapılacak olan il özel idare binalarında tasarlanacak olan rezerv odalar, parti sayısının artması halinde parti grup odası olarak kullanılabilir.

Parti gruplarının üyelerinin sayısı, meclisteki üye sayısı ile orantılıdır. Bu nedenle iktidar olan partinin grup odasının diğer odalara göre daha büyük olması gerekmektedir.

Encümen Birimleri

5302 sayılı kanuna göre il encümeninin her hafta en az bir kere toplanması gerekmektedir. Bu toplantılar encümen toplantı salonunda yapılmaktadır. İl encümeni 10 üyeden oluşmaktadır. Encümen toplantılarının U masa etrafında yapılması tercih edilmektedir.

5302 sayılı yasayla encümenin görevleri genişlemiştir. Önceki dönemde sadece encümen toplantılarının yapılacağı dönemlerde il özel idare binalarında bulunan encümenler, artık il özel idare binalarında daha fazla vakit geçirmektedirler. Bu nedenle encümen üyelerinin çalışması için encümen üye odaları planlanmalıdır.

2886 sayılı Devlet İhale Yasasına göre il özel idaresinin ihale işlemlerini yürüten encümen için encümen ihale salonuna gereksinim duyulmaktadır. İhaleler, halka açık yapılmaktadır. Bu nedenle ihale salonları izleyiciler için oturma ve izlemeye imkan sağlayacak şekilde düzenlenmesi olumlu olacaktır.

Valilik Çalışma Birimi

5302 sayılı yasayla vali il özel idarelerinin başı olma niteliğini sürdürmektedir. Ancak görev ve yetkileri daha önceki döneme kıyasla kısıtlanmıştır. İncelenen 7 örneğin 6'sında valilik çalışma biriminin mevcut olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar sonucunda; valinin toplantılardan önce il özel idare binasına geldiğinde dinlenebileceği ya da toplantı için hazırlık yapabileceği vali makam odasının, il özel idare binalarının programlarında olmasında fayda vardır.

Genel Sekreter / Genel Sekreter Yardımcısı Çalışma Birimi

5302 sayılı yasasının il özel idare teşkilatı için yapmış olduğu en büyük değişiklik genel sekreter biriminin eklenmesi olmuştur. Validen sonra en yetkili bürokrat konumundadır. Bu nedenle il özel idare ihtiyaç programlarında genel sekreter için çalışma masalı, misafir kabulüne uygun donatılı ve toplantı masalı makam odasına, özel çalışma ve dinlenme odasına, WC-Duşa, sekreteryası ve bekleme alanlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Nüfusu 3 milyona kadar olan illerde en fazla iki, bu sayının üzerinde olan illerde en fazla dört kişinin genel sekreter yardımcılığına getirilmektedir. Yeni

yapılacak olan örneklerde genel sekreter yardımcısına ait mekanlar tasarlanırken bu sayılar göz önüne alınmalıdır.

Daire Başkanı – Müdür - Servis Çalışma Birimleri

Her daire başkanı ve müdür için kendilerine ait, çalışma masalı, misafir kabulüne uygun donatılı makam odasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Daire başkanı ve müdürlere bağlı olan servislerde çalışacak personel sayısına göre servislerin büyüklüğü belirlenmelidir. Servisler açık ofis ya da kapalı ofis şeklinde düzenlenebilir. Ancak mali konularla ilgili çalışan ve parayla uğraşan servislerin denetimin daha kolay olabilmesi için açık ofisler tercih edilebilir.

Denetçi Üye Odaları

5302 sayılı yasaya göre il özel idarelerinin denetimi iç ve dış denetçiler tarafından yapılmaktadır. İç denetçiler il özel idarelerinde daimi görev yaparlar, bu nedenle kadroda belirlenen iç denetçi sayısına göre iç denetçi odalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Dış denetçiler ise 2–3 yılda bir Sayıştay tarafından gönderilirler, yani il özel idare binaları içinde daimi görev yapmazlar. Bu nedenle dış denetçiler, rezerv ofisleri kullanabilmektedirler.

Hukuk Müşavirliği Çalışma Birimi

İl özel idaresinin hukuki işlerine bakmakla görevli olan hukuk müşavirleri için kadroda belirlenen kişi sayısına göre avukat odası ve hukuk müşavirliği hizmet birimi için mekanlara gereksinim duyulmaktadır.

Kaynaklar

- COSKUN, B., UZUN, T., 2005. Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar I: Reform, Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara.
- ÇİFTİEPİNAR, R., 2006. Yeni İl Özel İdaresi Yasasına Eleştirel Bir Bakış, Yasama, 2:123-145.
- RESMÎ GAZETE, 2005. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, Sayı: 25745.
- SOBACI, Z. M., 2005. Yeniden Yapılanma Sürecinde İl Özel İdarelerinin Dünü, Bugünü ve Geleceği Üzerine Bir Değerlendirme, ÇYYD, C.14.